

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за придобиване
на образователна и научна степен „доктор”

Автор на дисертационния труд: Веселин Симов Никифоров

Тема на дисертационния труд: "Проблеми на аутсорсинга в ИТ сектора"

Рецензент: проф.д.ик.н. Младен Велев – научни специалности “Икономика и управление” и “Организация и управление на производството”, член на научното жури (Заповед на Ректора на ХТМУ – София № Р-ОХ-472 от 30.11.2020 г.)

1. Кратки биографични данни и характеристика на научните интереси на кандидата.

Веселин Симов Никифоров е роден през 1982 г. Завършил е висше образование в СУ “Св.Климент Охридски“ през 2010 г. и е магистър по химически науки. От 2016 г. е докторант в ХТМУ. От 2008 до 2014 г. работи в Кооперация „Панда“, като организатор търговска и технологична дейност и експерт информационни технологии, проектиране и анализи. От 2014 е главен инспектор в Комисия за защита на личните данни. Придобил е съществен практически опит.

Веселин Никифоров ползва английски и руски езици. Има отлични компютърни умения.

2. Преглед на дисертационния труд и анализ на резултатите.

2.1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научноприложно отношение.

Аутсорсингът е важен и постоянно нарастващ бизнес в световен мащаб. Той има голямо значение и за нашата страна. Потенциалът му за развитие сред българските организации е голям, като водещо направление в това отношение е ИТ аутсорсингът. В тази връзка актуалността на проблемите на ИТ аутсорсинга и интересът към теоретичното им осветляване се увеличава. На тях са посветени множество публикации, но редица техни аспекти остават все още недостатъчно изследвани и изяснени. Налице е потребност от комплексно изясняване на основните проблеми, рискове и фактори, влияещи върху аутсорсинга на ИТ дейности, както и от разработване на методически материали за правилното му провеждане и управление.

В тази връзка може да се заключи, че **темата** на дисертацията е **сполучливо избрана**. Тя е **актуална** и има голяма научна и практическа значимост. Докторантът е обосновал добре тази значимост и актуалност. Ясно е открил нерешените и не напълно решените проблеми и на тази основа е определил кои от тях се заема да реши.

2.2. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния материал.

За целите на изследването докторантът е използвал общо 197 източника, от които 47 са на български език и 150 на английски език. Те са реално използвани и цитирани в текста на дисертацията. Тези литературни източници са достатъчно разнообразни и богати за осъществяване на задълбочено научно изследване по дадената тема. Литературните източници са ползвани добросъвестно и коректно, което дава възможност да се отличи личния принос на докторанта.

Може да се направи извода, че докторантът **познава литературата** в областта на изследвания проблем. Това е способствало той **логически да достигне до съответните теоретико-методологически обобщения, методически решения и аргументирани предложения.** Използваният богат научен апарат и показаната способност за конструктивен анализ, научни обобщения и аргументирани предложения свидетелстват за **научна ерудиция.**

2.3. Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

За решаването на поставените задачи и постигане на целта докторантът е съчетал използването на няколко подхода на изследване. Приложил е **системния, структурния и сравнителния** подходи, което му е позволило да изведе важни заключения и обобщения, на основа на които по-късно са направени конкретни предложения. За реализацията им са използвани **методите на анализ и синтез сравнителния метод, метод на експертната оценка, на анкетните проучвания и др.**

Посочените изследователски подходи и методи са **сполучливо избрани и умело използвани,** което е допринесло за **успешното осъществяване на дисертационното изследване.**

2.4. Аналитична характеристика и оценка на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Дисертационният труд на Веселин Симов Никифоров на тема "Проблеми на аутсорсинга в ИТ сектора" за присъждане на образователната и научна степен "Доктор" е сериозно научно изследване. Той се състои от увод, изложение в 3 глави, обобщение, заключение, справка за приносите, библиография, публикации по научния труд и приложения с общ обем 211 стр., 24 фигури, 16 таблици и 4 приложения.

Предметът, обектът и целта на дисертационния труд са коректно определени. Формулирани са теза, подтези и изследователски хипотези. Структурата на дисертацията е логически изградена и е подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем, на постигането на изследователските задачи и цел. Текстът е обогатен и сполучливо онагледен с таблици и фигури, които способстват за лесното му възприемане и вникване в същността на изследването.

В глава първа е направен исторически преглед на зараждането и развитието на аутсорсинга, както и задълбочен литературен анализ по проблемите на тази икономическа категория. Анализирани са различни становища за същността на аутсорсинга, за неговите видове, за етапите на осъществяването му и др. Анализът е задълбочен и компетентен, което **показва добрата теоретична подготовка на докторанта.**

В глава втора е анализирано приложението на аутсорсинга на информационни технологии в България. Характеризирани са особеностите на ИТ сектора у нас и използваните информационни ресурси на електронното управление. Определени са и тенденциите в развитието им. Анализирани са факторите, влияещи върху прилагането на аутсорсинга на ИТ дейности. Постигнатото в тази глава показва **добро познаване на анализираните проблеми и изследвания сектор, както и способността на докторанта да извежда важни заключения и обобщения.**

Глава трета се състои от две условни части. В първата е направено емпирично изследване на процеса на аутсорсинг на ИТ дейности в България. То е съсредоточено главно върху извеждането, анализирането и оценяването на проблемните области, рисковете и факторите за успех при аутсорсинга. **Демонстрирана е научна задълбоченост и умения за извършване на научни изследвания.** Във втората част е разработена методика за провеждане на процеса на аутсорсинг на информационни технологии в българските организации. Извършено е и апробиране на методиката, което потвърждава нейната приложимост и достойнства. **Постигнатото показва уменията на докторанта на основата на задълбочените си знания да генерира методически решения и да предлага аргументирани предложения директно приложими в практиката.**

В резултат на посоченото заключавам, че **целта и изследователските задачи пред дисертационния труд са последователно и реално изпълнени.**

3. Оценка на съответствието между автореферата и дисертационния труд,

В резултат на внимателното ми запознаване с автореферата и със съдържанието на дисертационен труд на Веселин Симов Никифоров достигнах до заключението, че:

- Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията.
- В съдържателно и структурно отношение авторефератът напълно съответства на дисертационния труд. Той отразява основните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от докторантката.
- Справката за приносите е коректно направена, а приносите са добре открити и ясно формулирани.

4. Характеристика и оценка на приносите в дисертационния труд;

Според мен най-съществените **приноси**, постигнати в дисертационния труд, са следните:

Научни приноси

1. Извършен е задълбочен литературен анализ по проблемите на аутсорсинга и са изведени важни научни обобщения със значение за практиката и бъдещите изследвания в тази област.

2. Приложен е нов подход в разглеждането на оптималното провеждане на аутсорсинг на информационни технологии, като са разгледани три заинтересовани страни - клиенти на аутсорсинга, доставчик на аутсорсинг услугата и клиент на клиента на аутсорсинг услугата с оглед холистично оценяване на потенциалните рискове на целия процес и повишаване на неговата ефективност и ефикасност.

3. На основа на теориите за транзакционните разходи, ключовите компетенции и концепцията за допълнителните активи са формулирани 6 (шест) предположения за степента на прилагане на аутсорсинга на информационни технологии в България.

Научно-приложни приноси

1. След проведено проучване на секторите от националната икономика е доказано сериозното навлизане на аутсорсинга в практиката на стопанските организации и особено на тези от ИТ сектора, както и необходимостта от структуриран подход при неговото прилагане.

2. Разработена е методика за емпирично проучване на приложението на аутсорсинга на ИТ дейности у нас, основана на структурирани интервюта и анкети сред заинтересованите страни (клиенти, доставчици и клиенти на клиентите).

3. Проведено е емпирично проучване, в резултат на което са идентифицирани ключовите рискове и проблеми при прилагането на аутсорсинга и са изведени основните акценти, релевантни към процеса на внедряване на аутсорсинг на ИТ.

4. Проектиран е модел за ефективно планиране и управление на аутсорсинга в организациите и е разработена методика за оптимално провеждане на процеса на аутсорсинг на информационни технологии. Методиката е апробирана в реални високотехнологични организации, с което е доказана нейната релевантност и жизненост.

Посочените приноси са **лично дело на докторантката**. Те са със **значимост за науката и практиката**.

Приносите биха могли да се отнесат към **следните групи**:

- обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания;
- доказване с нови средства на съществени нови страни в съществуващи научни проблеми и теории;
- приложение на съществуващи методи за решение на конкретен проблем с формулирани изводи и препоръки за практиката;
- създаване на нови методи на изследване.

5. Мнение за публикациите на дисертанта по темата на дисертационния труд.

Посочени са 5 публикации, от които 4 са разработени в съавторство с научния ръководител на дисертационния труд и една е самостоятелна разработка. Публикациите са научни доклади в международни научни конференции. Може да се приеме, че те са достатъчни и че в тях са публикувани основните моменти на дисертацията. Явно е, че **идеите и научните постижения на докторанта са получили обществено признание и се използват от научната общност**.

6. Критични бележки и коментари.

Внимателното ми запознаване с дисертационния труд ми дава основание да обобщя, че той е сериозна научна разработка със значимост за теорията и практиката. В него няма допуснати съществени пропуски, неточности или противоречия. Същевременно имам и някои **критични бележки и препоръки**, по-важните от които са:

1. В изводите от първа и втора глава трябваше по-ясно да се определят нерешените, ненапълно или недобре решените въпроси, свързани с аутсорсинга, част от които авторът се наема да реши.
2. Проектиран е модел и е разработена методика за оптимално провеждане на процеса на аутсорсинг на ИТ. Щеше да е добре, ако докторантът предварително бе анализирал други съществуващи модели и методики. Така щеше да е по-ясно доколко предложените от него такива са нови и кои части в тях са адаптирани.
3. В резултат на проведеното проучване са определени рисковете в процеса на аутсорсинг на ИТ дейности. Би било интересно да се изясни: а/ доколко изводите от субективните преценки на респондентите съответстват на данните за действително сбъдващите се рискове (ако има такива); б/ доколко рисковете могат да се преодолеят с договорите за аутсорсинг? в/ доколко равнищата на поемания риск зависят от договорените срокове на взаимоотношенията?
4. Струва ми се, че предложената методика е по-приложима при аутсорсинг на високи равнища и на значими по мащаб дейности и количества. Бих препоръчал на автора да обмисли дали тя не трябва да има и съкратен вариант за случаите на аутсорсинг на ниско равнище, на малки количества и мащаб на дейностите, за кратък срок и при спешност на решенията.

Необходимо е да се подчертае, че посочените критични бележки не са от естество, което да омаловажи достойнствата на дисертационния труд и да попречи на общата му положителна оценка. Те по-скоро биха могли да се приемат като препоръки към бъдещата работа на автора.

7. Лични впечатления за дисертанта.

За съжаление не познавам лично докторанта.

8. Заключение.

Дисертационният труд е цялостно и добросъвестно научно изследване на значим и актуален научен проблем. Изследователските задачи успешно са изпълнени, а основната цел е постигната. Постигнати са научни и научно-приложни приноси, които обогатяват научното знание и подпомагат практиката. Дисертационният труд отговаря на изискванията за присъждане на исканата научна степен и заслужава висока оценка.

Всичко това ми дава основание с убеденост да препоръчам на почитаемите членове на Научното жури да **присъдят на Веселин Симов Никифоров образователната и научната степен “Доктор”**.

София, 12.12.2020 г.

Рецензент: